

УДК 338.48

Ломтєв О. К.
студент гр. ТР2226
Український державний університет
науки і технологій
м. Дніпро, Україна
наук. кер. – к.е.н., доцент Гребенюк Г. М.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Військовий конфлікт в Україні вплинув не лише на національну туристичну індустрію, але й на стан справ у Європі, він суттєво підвищив ціни на нафту та послуги логістики, спричинивши додатковий рівень невизначеності.

Протягом перших шести місяців інтенсивного конфлікту спостерігались великі перешкоди у здійсненні міжнародних подорожей у країнах Східної Європи.

Згідно з даними Всесвітньої туристичної організації, кількість авіаперельотів через конфліктну зону в Україні найбільше зменшилася у наступних країнах: Молдова (-69%), Словенія (-42%), Латвія (-38%), Фінляндія (-36%), Чехія (-35%) [1].

Розрахунки показують, що потенційні втрати для світової туристичної економіки, викликані війною, оцінюються приблизно в 14 мільярдів доларів. Водночас податки, що надходять в державний бюджет України від туристичної галузі, у 2022 році зменшилися на понад 30% [2].

Протягом першого року повномасштабного військового конфлікту відзначилося помітне зменшення обсягів податкових платежів від таких туристичних об'єктів, як турбази, кемпінги та дитячі табори відпочинку (-57%), туристичні оператори (-35%) і туристичні агенції (-27%). За даними Державного агентства розвитку туризму приріст доходів в 46% можна спостерігати лише в секторі пансіонатів та гуртожитків. Ця динаміка пов'язана з тим, що у 2022 році ці заклади стали тимчасовим притулком для переселенців, які були змушені покинути свої домівки через активні бойові дії [2].

На початку 2023 року ситуація не покращилася. В цілому галузь скоротилася на третину порівняно з початком 2022 року: за перші три місяці 2023 року було сплачено на 29% менше податків, і кількість компаній у сфері туризму зменшилася на 34% [2].

Але на теперішній час галузь туризму в Україні успішно адаптує свою діяльність до складних умов війни, змінивши свої пріоритети та аудиторію. Замість залежності від іноземних туристів із країн ЄС та Близького Сходу, готелі тепер гостинно приймають закордонних дипломатів, громадських активістів, журналістів з усього світу та волонтерів [3].

Цікавим є той факт, що навіть активна військова діяльність не завадила хасидам святкувати Рош га-Шана в Умані у 2022 році. За цей період до міста прибуло 37 тисячі паломників, що вдвічі перевищило очікування. Наприклад, під

час світової пандемії коронавірусу у 2020 році на це свято прибуло всього 2,5 тисячі осіб, а у 2022 році ця цифра склала 23 тисячі [2].

Також слід відзначити певне відновлення внутрішнього туризму. Наразі серед українців особливу популярність набули західні регіони України, які сприймаються як більш безпечні. У 2023 році найбільш популярними напрямками для відпочинку стали Чернівецька, Львівська та Закарпатська області. З іншого боку, південні регіони країни, такі як Одещина, Миколаївщина та Херсонщина, зафіксували помітне зниження доходів [2].

Податкові надходження від представників туристичної галузі показали зростання в столиці та 14 областях країни за результатами першого півріччя 2023 р. (рис. 1).

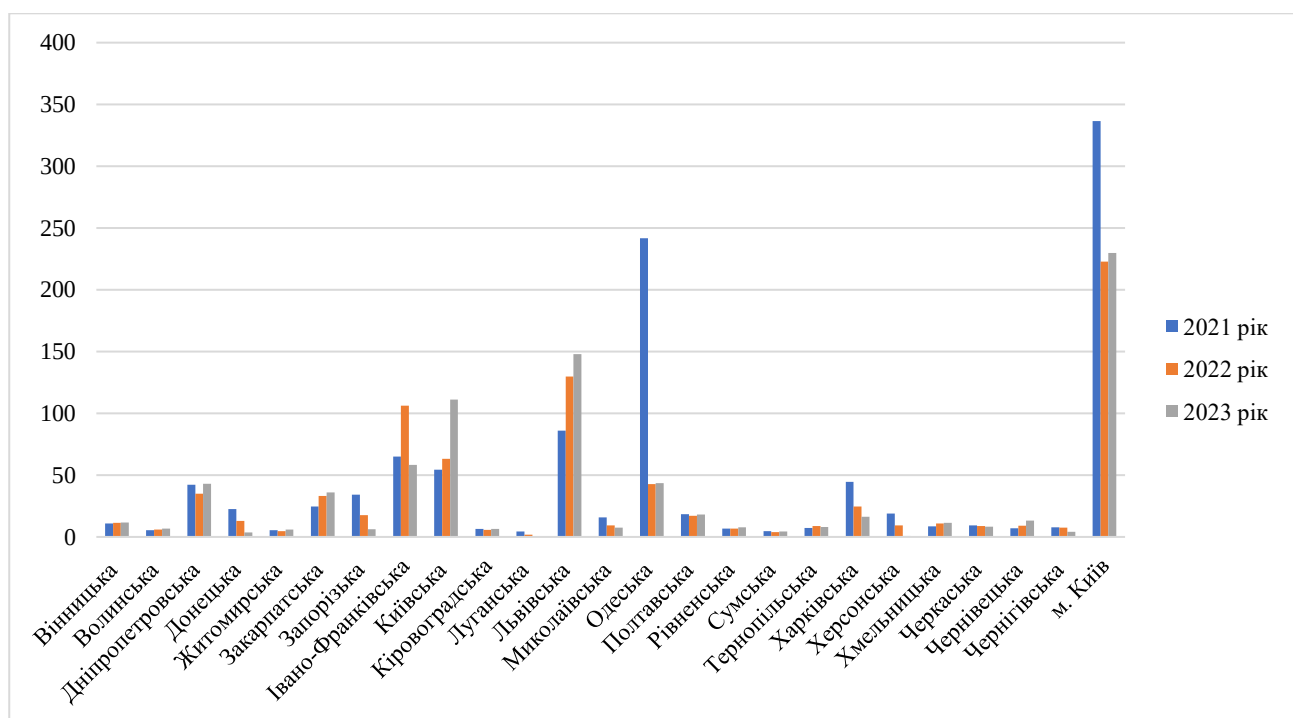

Рис.1. Динаміка податкових надходжень за регіонами України за I півріччя 2021-2023 рр., млн. грн. [2]

Найбільше зростання податкових надходжень відзначається у Київській, Львівській, Івано-Франківській та Закарпатській областях. Значне зменшення податкових надходжень спостерігається у Донецькій, Луганській та Херсонській

областях, що пов'язано з військовими діями на території цих регіонів. Місто Київ має стабільно високі показники податкових надходжень у порівнянні з іншими регіонами, і, попри зниження у 2022 році, показує певний ріст у 2023 році.

Отже, туристична галузь продовжує функціонувати та розвивається, хоча цей процес неоднаковий в різних регіонах.

Необхідно наголосити на важливості розробки стратегій і механізмів для швидкого відновлення туристичного бізнесу після завершення війни. При реалізації державної туристичної політики важливо приділити увагу створенню сприятливих умов для розвитку безпечних видів туризму, формуванню різноманітних конкурентоспроможних комплексних туристичних продуктів та розширенню туристичної інформаційної бази [3].

Оскільки військові дії продовжуються й здійснюють негативний вплив на галузь туризму, доцільним є проведення регулярного моніторингу інфраструктури туризму та прийняття відповідних заходів для відновлення роботи туристичних об'єктів і їх модернізації. Для цього важливо розробити регіональні та місцеві програми розвитку туризму, які мають включати комплекс заходів, спрямованих на відновлення, збереження та зміцнення туристичної інфраструктури, підвищення якості та конкурентоспроможності туристичних підприємств з врахуванням європейських стандартів.

Також важливо створити умови для розвитку різноманітних видів туризму, включаючи патріотичний, історичний, краєзнавчий, екологічний, гастрономічний та інші напрями. Слід активно залучати вразливі соціальні групи до туристичних подорожей, покращувати транспортне обслуговування та впроваджувати цифровий маркетинг як ефективний інструмент просування в сучасних умовах [3].

Розглядаючи питання інноваційного розвитку сфери туризму в Україні, необхідно визначити, що пріоритетним кроком є розробка інноваційних стратегій для розвитку національного туризму, з урахуванням світового досвіду, що передбачає впровадження сучасних технологій та підвищення кібербезпеки в галузі [4].

Під час повоєнного відновлення України важливо враховувати досвід країн, які зазнали втрат від війни, а також тих, що продовжують розвивати туризм навіть у складних умовах воєнного конфлікту. Технології відіграватимуть ключову роль у підтримці туристів та підвищенні безпеки подорожей в післявоєнній Україні.

Література:

1. UNWTO. Офіційний сайт. URL: <https://www.unwto.org/> (дата звернення: 29.10.2023).
2. Державне агентство розвитку туризму. Офіційний сайт. URL: <https://www.tourism.gov.ua/> (дата звернення: 29.10.2023).
3. Крупеня І.М., Старунська А.О. Напрями вдосконалення регулювання розвитку туризму в Україні. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2023. Вип. 2(58). С. 16-20.
4. Омельчак Г.В. Особливості інноваційного розвитку туризму України в умовах війни та євроінтеграції. *Сталий розвиток економіки*. 2023. №1 (46). С. 106-109.